

## Till Psykologförbundets kongress 2016

Jag känner ett ansvar att förmedla en oro till kongressen från min utsiktsplats som etikrådets ordförande under den gångna mandatperioden, och när vi igår hörde Hédi Fried tala så igenkännande om de utestängningsmekanismer som pågår just nu, i vår tid och i vår absoluta närhet, när vi vet vad hon och så många andra med henne varit - och är - utsatta för, kändes det ännu viktigare.

Min oro handlar om konsekvenserna av att dessa uteslutande krafter också finns HÄR; i oss, och inom psykologkåren, i hur vi bemöter varandra över gränser. Jag tänker på de gränser som uppstår när vi tycker olika, må det vara om vad vi anser vara den rätta vetenskapsteoretiska positionen, ett professionellt psykologarbete, god evidens, korrekt definition - you name it. Jag har sett själv, och fått berättat av många psykologer, ett otal varianter på hur stängningsmekanismer uppstår när oliktankande psykologer möts och vi inte vågar, förstår eller förmår stanna i dialektik utan istället antar något av en kategorisk, svart-vit position. Det leder till uteslutanden, grupperingar med skarpa gränsdragningar, fientliga debatter (inte sällan rena attacker) i sociala media, för att nämna några exempel. Dessutom riskerar denna oförmåga att integrera olika idéer att kväva kreativitet och nya insikter, vilket är förödande för oss som profession och som enskilda psykologer.

Kopplingen till vår yrkesetik är solklar. En fördjupad etisk reflektion kräver mod att visa sig osäker. Den kräver mod att vända sig till kollegor för nya infallsvinklar - och då inte enbart kollegor från den egna kretsen. För att något ska hända måste vi våga samtala och samarbeta med kollegor som just tänker *olika*. Det jag talar om är det gamla hederliga kritiska tänkandet, eller det vi alla känner som grunden för ett vetenskapligt och intellektuellt förhållningssätt. Något som varken kan uppstå eller existera i en sluten krets av likatänkande. Samtidigt vet vi att ytterst få av oss skulle välja att ta det kritiska steget ut ur vår komfort zone om vi vet att förvänta oss ett avvisande eller förminskande, det är det nog nästan bara visselblåsare som gör. Och det finns så många skrämmande exempel i vårt samhälle och i vår omvärld, inte minst på senare tid, på hur dessa mekanismer ger upphov till olika slags grupptänkanden som får mer eller mindre destruktiva konsekvenser. Det som är gemensamt för dem alla är just ett slutet sammanhang utan insyn, utblick eller genuint utbyte av reflektion och analys.

Det jag vill är att - i vår senaste hedersledamot Hédi Frieds anda - slå ett slag för öppenhet och nyfikenhet, och uppmana oss alla att ta de steg vi kan för att höja taket. Att våga ta initiativ till den dialog som kan kännas så obekvämt när vi upplever att en kollega brister i professionellt, metodologiskt eller etiskt förhållningssätt, men att ändå göra det, och att göra det med utgångspunkt i respekt och nyfikenhet. Då blir det också mindre hotfullt och svårt. Jag tror att vi behöver träna på att stanna i den ovissa positionen *innan* vi börjar söka evidens och problemlösa, ja innan vi ens formulerar problemet. Då kanske vi kan hjälpas åt att stå ut med oliktankande, till och med intressera oss för det, och inte så snabbt försöka vare sig enas om idéer eller avfärda dem.

**20 november 2016**

**Kristina Taylor**  
**Etikrådets ordförande**